

פרשת תרומה

ויקחו לי תרומה (א, א)

פרשת תרומה כח ובחירה - ? הרב שלום יוסף ברבי

"וידבר ה' אל משה לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה מאת כל איש אשר ידבנו ליבו תקחו את תרומתי"

בס"ד נראה לומר שהמילים שמשמשות בהן התורה סותרות את משמעות הפסוק ואסביר:

כתיב "ויקחו לי תרומה מאת אשר ידבנו ליבו" .. המילה "ויקחו" מגיעה מהשורש "לקח" שפירוש המילה הוא: נטל, אחז, קיבל לרשותו, הסיר ממקומו, כמו: "ולקח גם מעץ החיים" .. "ונקח בעת ההיא" וכו. המילה לקח מייצגת משמעות חזקה, מעט כוחנית, ללא התלבטות. אף ניתן לומר שבמילה לקח מסתתרת הגהתה של המילה כח. לעומת זאת בהמשך הפסוק כתוב: "מאת כל איש אשר ידבנו ליבו" .. המילה ידבנו נובעת מהמילה נדבה ופירש רש"י שנדבה היא לשון רצון טוב.

ועוד יש להוסיף שהמילה נדבה, בנויה משתי מילים: "נד" ו-"אהבה" שהאיש המצווה לתת, מתנדנד בדעתו האם להתנדב או לא, משום שתוכו של האדם בנוי ממידות שונות ומשונות וביניהן קמצנות, שנאה, אהבה ונתינה וכו.

מידות אלו מושכות את רצונו לכיוונם ואם זכה ומידת האהבה הצליחה, הרי שהוא נדיב, שנד והתלבט ולבסוף רוחו הטובה, ניצחה ומשכה אותו לקיום מצוות הצדקה. ואם לא זכה, נקווה שיתחזק בדעתו, ולעיתים לבוא מידת האהבה תשלוט בעשייה.

אם כך נראית בפסוקינו סתירה מסוימת, הקב"ה מצווה שיקחו תרומה, לקיחה ללא פשרות נטילה ממש כעין חיוב, ולאחר מכן כתוב: ממי לקחת? מכל איש אשר ידבנו ליבו. והרי נדבה היא בגדר רצון טוב, המלצה, פעולה שאני מחליט אם לעשות או לא. בניגוד ללקיחה שכולה חד משמעית ברורה ומחייבת.

ניתן לחשב ולומר שהנפש החופשית צריכה כח שיגביל פעולותיה בכדי שתתעצב ותתמקד בעשייה רוחנית נכונה ואמיתית. נפש אשר אין בה הגבלה משמעותית הינה נפש מפוזרת ופרוצה.

וכן בחינוך הילדים, למרות אהבתנו הרבה לעוללינו הקטנים מוכרחים אנו, בין לטיפה לחיבוק ובין מיני מתיקה, למחמאה, להקרין ולהשפיע כח הגודר את נפשם המפוזרת של ילדנו, כח שמראה בבהירות לילדנו, שיש מאחריהם חומה בצורה ואיתנה.

וכן בפרשתנו משתמש הקב"ה ב"לקיחה" שכל כולה מייצגת את הכח, ההחלטיות שאינה משתמעת לשתי פנים. ובהמשך מודיע הקב"ה למשה לקחת מהאיש שהחליט לנדב. אם כן איך נשזרת הכוחניות בבחירה?

כך התשובה: ההכוונה הראשונה של הקב"ה, ההכוונה החזקה (ויקחו), היא למעשה הדרכה הנצרכת מאוד לבן האנוש הקיים בעולם. ללא הכוונה ברורה זו, יכול אדם ליפול לבאר שחת, ממש כגינת גן אשר אינה מטופחת ע"י גן, שתוך זמן קצר הופכת לגינת פרא מפוזרת ומבולגנת (תרמודינמיקה).

זה שצריך לתת קבע הקב"ה קביעה חסונה ואיתנה, ללא עוררין. איך לתת, כמה לתת, מתי לתת, באיזו צורה לתת, זו כבר ההחלטה של האדם.

פרשת תרומה

העיקר שהאדם מודע לכיוון הנכון. מכאן, הוא יכול להתעלות או להישאר סטטי להתחזק או להסתפק במה שהוא. אך ליפול לתהום, הוא לא יפול, הוא תחת הדרכה. דוגמא: אדם שצונח בצניחה חופשית יכול במהלך הצניחה להסתובב באויר הקר, לצעוק מאושר, לזוז מצד לצד, לפרוש ידיים ורגליים ולחוות את הצניחה בשלמות. אדם אחר, יכול להישאר קפוא ללא תנועה ובליבו תפילה שתסתיים כבר הצניחה. ההבדל ביניהם הוא פשוט, לאותו אדם שנהנה וחוה את הצניחה בשלמות אין מצנח בתיק התלוי על גבו, ההנאה שלו היא רגעית, ההתרסקות תגיע, עכשיו או מאוחר יותר. האדם השני נכון שאינו בשיאו בזמן הצניחה אך מצנח(הדרכה) יש בתיקו.

הקב"ה העניק לנו כיוון, הדרכה, הטוויית דרך ברורה. כל עוד שאנו על השביל, זה בסדר שחלק ילכו לאט וחלק יותר מהר, חלק יהנו מהדרך וחלק יתמקדו במטרה, העיקר, שהם על השביל.

אך חלילה אם אין בידיעתם הברורה מהו השביל הנכון ומפת הדרך האמיתית אינה בנמצא, זה לא משנה מה הם יעשו, בין אם הם יהנו מהצמחייה הירוקה ומהשדות העצומים הפרושים מסביבם, ובין אם הם סתם ילכו להם בבטלה, בכל מקרה למקום הנכון הם לא יגיעו..

זוהי דרכה של התורה, לקיחה, הטווייה, הדרכה, כיוון ברור ולאחר מכן נדבה, בחירה החלטה עצמית, ותחושת סיפוק אמיתית.

על כן נאחל לכולנו שנלמד לקבל באהבה את ה"ויקחו" החזק והמשמעותי בכדי שנוכל לרצות להעניק לקב"ה ולסביבה בהנאה ובשמחה.

בהערכה רבה הרב ברבי